

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра педагогіки та гуманітарних дисциплін

**СИЛАБУС
навчального курсу «Безпека життєдіяльності»
спеціальність 051 «Економіка»
форма навчання: денна**

Кредити та кількість годин: 3 кредити ECTS; години: 14 лекційних, 16 семінарських, 14 практичних та 46 самостійна робота.

Чернігів – 2019

Анотація курсу

Безпека життєдіяльності – це галузь науково-практичної діяльності, спрямованої на вивчення загальних закономірностей виникнення небезпек, їх властивостей, наслідків впливу їх на організм людини, основ захисту здоров'я та життя людини і середовища її проживання від небезпек, а також на розробку і реалізацію відповідних засобів та заходів щодо створення і підтримки здорових та безпечних умов життя і діяльності людини.

Нормативна навчальна дисципліна „Безпека життєдіяльності” – це інтегрована дисципліна гуманітарного спрямування, яка узагальнює дані відповідної науково-практичної діяльності, формує поняттєвокатегорійний, теоретичний і методологічний апарат, необхідний для вивчення в подальшому охорони праці, захисту навколишнього середовища, цивільної оборони та інших дисциплін, які вивчають конкретні небезпеки і способи захисту від них.

„Безпека життєдіяльності” являється складовою галуззю практичної діяльності співробітників кримінально-виконавчої системи України, спрямованої на вивчення загальних закономірностей виникнення небезпек, їх властивостей, наслідків впливу на організм людини, основ захисту здоров'я та життя людини і середовища її проживання від небезпек природного, техногенного, екологічного, військового, соціально-політичного характеру, а також на розробку і реалізацію відповідних заходів забезпечення безпеки життєдіяльності органів та установ ДКВСУ, надбання сталих навичок в користуванні засобами індивідуального захисту, приладами радіаційного і хімічного контролю та надання долікарської самої і взаємодопомоги.

Мета курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни – забезпечити відповідні сучасним вимогам знання здобувачів вищої освіти про загальні закономірності виникнення розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивостей, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувані необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста, вміння і навички для їх запобігання і ліквідації, захисту людей та навколишнього середовища.

Організація навчання

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності						
1	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	13	2	2	-	9
2	Класифікація небезпек	17	4	4	6	3

Розділ 2. Джерела небезпеки життєдіяльності людини. Засоби захисту.						
3	Інфекції що передаються статевим шляхом	11	2	2	-	7
4	Перша допомога при різноманітних травмах та раптових захворюваннях	19	4	4	4	7
Розділ 3. Використання засобів індивідуального захисту						
5	Використання засобів індивідуального захисту органів дихання	17	2	2	2	11
6	Використання засобів індивідуального захисту шкіри	13	-	2	2	9
Всього годин за курсом		90	14	16	14	46

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Розділ № 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності Тема № 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Навчальні питання:

1. Історія виникнення БЖД
2. «Безпека» і «небезпека» як ключові категорії в безпеці життєдіяльності
3. Системний аналіз – методологічна основа БЖД

Контрольні запитання:

Історія виникнення БЖД

1. Визначення БЖД як науки, її місце в системі інших наук.

2. Дайте коротку характеристику історичного БЖД як науки.
3. БЖД та її зв'язок з діяльністю співробітників кримінально-виконавчої системи.

**«Безпека» і «небезпека» як ключові категорії в безпеці
життєдіяльності**

1. Надайте визначення поняттю безпека.
2. Надайте визначення поняттю небезпека

Системний аналіз – методологічна основа БЖД

1. Наукові засади безпеки життєдіяльності.
2. Системно- структурний підхід в БЖД

**Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну
роботу:**

Під час самостійної підготовки з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

1. Самостійно розглянути питання : Генеалогічне дерево наук, що займаються питаннями безпеки життєдіяльності .
2. Написати реферати на тему:
ООН та концепція сталого людського розвитку.
Класифікація небезпек - перший крок до забезпечення безпеки.

Література: основна № 2, 3; допоміжна № 1,2.

Розділ № 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Тема № 2. Класифікація небезпек

Навчальні питання:

1. Природні небезпеки
2. Техногенні небезпеки
3. Соціально-політичні небезпеки
5. Комбіновані небезпеки

Контрольні запитання:

Природні небезпеки

1. Літосферні стихійні лиха
2. Гідросферні стихійні лиха
3. Атмосферні стихійні лиха

Техногенні небезпеки

1. Антропогенний вплив на навколишнє середовище
2. Аварії з викидом радіоактивних речовин у навколишнє середовище.
3. Аварії з витоком сильнодіючих отруйних речовин.
4. Аварії на транспорті.
5. Пожежі та вибухи.

Соціально-політичні небезпеки

1. Війни.
2. Тероризм
3. Соціальні небезпеки: алкоголізм, тютюнокуріння

Комбіновані небезпеки

1. Природно-техногенні небезпеки
2. Природно-соціальні небезпеки

Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу:

Під час самостійної підготовки з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

- 1 Самостійно розглянути питання: Небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори
2. Написати реферати на тему:
  - «Ризиковий баланс та оцінка ризику»
  - «Концепція прийняттого (допустимого) ризику»
  - «Управління ризиком».

Література: основна № 1, 2, 3,; допоміжна № 1-4.

Розділ № 2. Джерела небезпеки життєдіяльності людини

Тема № 3. Інфекції що передаються статевим шляхом

Навчальні питання:

1. Інфекції, що передаються статевим шляхом їх ознаки та профілактика.
2. ВІЛ-інфекція.

Контрольні запитання:

Інфекції, що передаються статевим шляхом їх ознаки та профілактика.

1. Сифіліс
2. Гонорея
3. Гепатит А, В, С.

ВІЛ-інфекція

1. Етіологія. Патогенез ВІЛ-інфекції.
2. Діагностика, лікування.
3. Умови тримання ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД.
4. Профілактика ВІЛ-інфекції в органах і установах виконання покарань
5. Ознаки СНІДу. Клінічні прояви хвороби та її лікування

Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу:

Під час самостійної підготовки з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

1. Самостійно розглянути питання: організація антиретровірусної терапії хворих на ВІЛ-інфекцію/СНІД осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах;

- порядок забезпечення конфіденційності інформації про ВІЛ-інфікованих;

- ВІЛ/СНІД, законодавчі акти;

- особливості перебігу туберкульозу у дітей;

- основні шляхи проникнення мікобактерій в організм людини і тварини.

2. Написати реферати на тему: Ситуація з туберкульозом в Україні.

Література: основна № 2, 3; допоміжна № 1, 2.

Розділ № 2. Джерела небезпеки життєдіяльності людини

Тема № 4. Перша допомога при різноманітних травмах та раптових захворюваннях

Навчальні питання:

1. Перша допомога при кровотечах
2. Перша допомога при опіках
3. Перша допомога при обмороженнях
4. Перша допомога при травмах

Контрольні запитання:

Перша допомога при кровотечах

1. Перша допомога при артеріальній кровотечі
2. Перша допомога при венозній кровотечі

Перша допомога при опіках

1. Перша допомога при термічних опіках.
2. Перша допомога при хімічних опіках.
3. Перша допомога при ураженні електричним струмом та блискавкою.

Перша допомога при обмороженнях

1. Перша допомога при обмороженні.
2. Перша допомога при замерзанні.

Перша допомога при травмах

3. Перша допомога при вивихах і розривах зв'язок.
4. Перша допомога при переломах.

Методичні рекомендації, вказівки та завдання на самостійну роботу:

Під час самостійної підготовки з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

1. Самостійно розглянути питання: Допомога при отруєнні.

2. Написати реферати на тему:
«Надання першої допомоги при зупинці дихання».

Література: основна № 1, 2, 4, ; допоміжна № 2-4,

Розділ № 3. Використання засобів індивідуального захисту

Тема № 5. Використання засобів індивідуального захисту органів дихання

Навчальні питання:

1. Засоби захисту органів дихання.
2. Порядок користування фільтруючим протигазом.

Контрольні запитання:

Засоби захисту органів дихання.

1. Класифікація засобів захисту органів дихання.

Порядок користування фільтруючим протигазом.

1. Склад будова маркірування.
2. Підбір лицьової частини протигаза.
3. Порядок та правила користування фільтруючим протигазом.

Методичні рекомендації, та завдання на самостійну роботу:

Під час самостійної підготовки з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

1. Самостійно розглянути питання: . Порядок користування ізолюючим протигазом.
2. .Написати реферати на тему:
«Історія виникнення протигазу»

Література: основна № 1, 2, 4, ; допоміжна № 2, 3, 4.

Розділ № 3. Використання засобів індивідуального захисту

Тема № 5. Використання засобів індивідуального захисту шкіри

Навчальні питання:

1. Засоби індивідуального захисту шкіри ізолюючого типу.:загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК)
2. Костюм легкий захисний Л-1., його призначення, складові частин, підготовка до використання, правила користування.

Контрольні запитання:

Засоби індивідуального захисту шкіри ізолюючого типу ЗЗК

2. Загальновійськовий захисний комплект його призначення.
3. Складові частини ЗЗК, підготовка до використання.

4. Правила користування.

Костюм легкий захисний Л-1

1. Склад будова маркірування.
2. Підготовка до використання.
3. Порядок та правила користування Л-1.

Методичні рекомендації, та завдання на самостійну роботу:

Під час самостійної підготовки з метою поглибленого вивчення теоретичного матеріалу рекомендується:

1. Самостійно розглянути питання: Класифікації приладів радіаційної, хімічної розвідки і дозиметричного контролю (РХР і ДК)
2. Написати реферати на тему:
«Порядок визначення радіаційного випромінювання та забруднення отруйними речовинами повітря, місцевості, предметів»

Література: основна № 1, 2, 4, ; допоміжна № 2, 3, 4.

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів (текстів) необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки.

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів (текстів) необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки.

Завдання до практичних занять

Тема №2 : «Класифікація небезпек».

Мета заняття:

- більш детально вивчити з курсантами сутність та класифікацію джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів;
- поглибити знання курсантів з основними положеннями концепції прийнятної ризику, характеристики, оцінки та управління ним;
- формування світогляду курсантів, вироблення свідомої поведінки в умовах небезпеки для захисту як свого життя та здоров'я, так і життя та здоров'я інших людей.

Час проведення заняття: 6 годин.

Навчальні питання, що відпрацьовуються

3. Природні небезпеки

4. Техногенні небезпеки
5. Соціальні небезпеки
6. Політичні небезпеки
7. Комбіновані небезпеки

Місце проведення заняття:

Управління ДСНС України у Чернігівській області

Метод проведення заняття:

Тематична екскурсія.

Порядок проведення заняття:

Організаційно-методичні вказівки з проведення практичного заняття:

За 2-3 дні до початку практичного заняття, як правило, під час підсумків проведення семінарського заняття з цієї теми, викладач доводить до відома курсантів інформація про майбутнє заняття і дає завдання на самопідготовку.

Курсантам перед початком заняття в обов'язковому порядку повторюється інформація: хід організації і проведення заняття, роз'яснюється маршрут та порядок руху до ДСНС м. Чернігова, а також загальні правила поведінки під час перебування в ДСНС.

Визначає завдання які повинні бути відображені у звіті по результатах екскурсії.

Матеріальне забезпечення занять

1. Робочі зошити
2. Червоні прапорці - 2 шт.
3. Форма одягу для курсантів - повсякденна.

Тема № 4: “Перша допомога при різноманітних травмах та раптових захворюваннях ”

Навчальні питання

1. Поняття про надання першої медичної допомоги
2. Порядок надання першої медичної допомоги у разі виникнення опіків, відморожень, отруень
3. Види кровотеч. Засоби зупинки кровотеч
4. Травми, види травм та їх характеристика

Навчальне місце №1.

Перша медична допомога при кровотечах
Залежно від виду кровотечі та наявних засобів, здійснюють тимчасову або остаточну зупинку кровотечі.

Навчальне місце №2.

Перша допомога при пораненнях
Стерильні пов'язки на голову

Навчальне місце № 3

Стерильні пов'язки на груди

Навчальне місце № 4.

Стерильні пов'язки на живіт, пахову ділянку та промежину

Навчальне місце № 5.

Допомога при переломах, ударах і вивихах.

Навчальне місце №6.

Поняття про реанімацію. Штучна вентиляція легень. Непрямий масаж серця.

Тема № 6: “Використання засобів індивідуального захисту”

Навчальні питання

1. Одягання загальновійськового фільтруючого протигаза (норм. №1,2).
2. Одягання загальновійськового захисного комплексу та протигаза (норм. №4).
3. Одягання спеціальної захисної одягу та протигаза (норм. №5).
4. Дії за сигналом “Хімічна тривога” (норм. №8).

МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

1. Протигази РШ-4 - для всього особового складу групи;
2. Респіратори Р-2М - для всього особового складу групи;
3. Загальновійськовий захисний комплект - для всього особового складу групи;
4. Костюм легкий захисний Л-1 - для всього особового складу групи секундомір.

Методичні вказівки

Вивчення порядку користування засобами індивідуального захисту доцільно починати з показу способів одягнення протигазу, респіратора і ЗЗК в повільному темпі, супроводжуючи дії поясненням особливостей виконання окремих елементів. В подальшому викладач пропонує курсантам (студентам) одягти індивідуальні засоби захисту, при цьому слідкує за їх діями, вказує на помилки, вимагає їх усунення. Заключним етапом навчання курсантів (студентів) порядку користування засобами індивідуального захисту повинно

бути виконання нормативів по ЗЗМУ. Відпрацювання нормативів проводиться на трьох навчальних місцях.

Виконання нормативів

Норматив - це часовий, кількісний та якісний показник виконання позначених завдань, прийомів та дій окремими курсантами (студентами) та підрозділами під час бойової підготовки на навчаннях, а також при озброєнні та бойовій техніці з дотриманням послідовності (порядку), передбаченою статутами, настановами, інструкціями та керівництвами.

Нормативи вважаються виконаними, якщо під час роботи дотримані умови їх виконання, та не було порушень вимог статутів, настанов та керівництв, а також заходів безпеки.

Якщо при відпрацюванні нормативу припущена хоч одна помилка, яка може привести до травми (ураження) особового складу, зіпсування техніки, озброєння або аварії виконання нормативу припиняється та оцінюється «незадовільно».

За порушення послідовності виконання нормативу, яке не приводить до аварії, ламанню (псування) техніки та озброєння, а також за кожну помилку, вказану в умовах виконання нормативу, оцінка знижується на 1 бал.

Якщо норматив відпрацьовується декілька разів, то оцінка за виконання нормативу визначається по останньому вказаному результату або по результату контрольного заняття.

Оцінка за виконання нормативу курсантом (студентом) визначається:

- «5 балів» - якщо курсант (студент) виконав норматив правильно, в повному обсязі, уклався за часом;
- «4 бали» - якщо курсант (студент) уклався за часом на оцінку «добре» або «відмінно», але припустив одну помилку;
- «3 бали» - якщо курсант (студент) уклався за часом на оцінку «задовільно», «відмінно» чи «добре», або припустив відповідно одну або дві помилки;
- «1-2 бали» - якщо курсант (студент) не уклався за часом на позитивну оцінку або припустив більш двох помилок, або уклався за часом на «задовільно», але припустив одну помилку.

Індивідуальна оцінка курсанту (студенту) за виконання декількох нормативів та оцінка підрозділу за виконання нормативів в складі підрозділу визначається по оцінкам, отриманим за виконання кожного нормативу та враховується:

- «відмінно» - якщо більш половини перевірених нормативів виконані з оцінкою «відмінно» а решта «добре»;
- «добре» - якщо більш половини перевірених нормативів виконані з оцінкою не нижче «добре» а решта «задовільно»;
- «задовільно» - якщо не менш 10 % нормативів виконані з позитивною оцінкою, з при оцінюванні по 3-х нормативах виконано 2, при цьому один з них не нижче оцінки «добре».

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. Наведіть аксіоми безпеки життєдіяльності.
2. Поясніть поняття таксономії, ідентифікації та квантифікації небезпек.
3. Класифікуйте небезпеки за джерелом походження, локалізацією, наслідками, збитками, сферою прояву, структурою, характером впливу на людину.
4. Охарактеризуйте середовище проживання людини з точки зору небезпек для людини.
5. Дайте визначення небезпечних і шкідливих факторів антропогенного походження.
6. Поясніть, у чому полягає взаємодія людини з середовищем проживання, аксіома про потенційну небезпеку процесу взаємодії.
7. Поясніть, які проблеми безпеки людини в системі «людина – середовище проживання – машина».
8. Охарактеризуйте природне середовище проживання людини. 12. Дайте загальну характеристику аналізаторів людини (функції, призначення).
9. Обґрунтуйте поняття «здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія».
10. Охарактеризуйте метеорологічні природні небезпеки
11. Наведіть заходи та засоби, спрямовані на запобігання негативній дії природних небезпек на людину та на системи забезпечення її життєдіяльності.
12. Перелічіть небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі.
13. Дайте визначення поняттю про ризик у життєдіяльності людини.
14. Обґрунтуйте концепцію допустимого ризику.
15. Охарактеризуйте небезпеки об'єктів комунального господарства.
16. У чому полягає організація життєзабезпечення населення в НС?
17. Що таке резерв матеріальних ресурсів для життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях і ким він формується?
18. У чому полягають основні принципи забезпечення населення продуктами харчування, житлом, предметами першої необхідності?

Література: основна № 1, 2, 4, -; допоміжна № 1-3.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді реферату або презентації. При написанні есе доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <https://zno.if.ua/?p=985>

Теми індивідуальних навчально-дослідних завдань:

1. Безпека життєдіяльності: основні завдання досліджень та роль у вихованні молоді.
2. Основні заходи боротьби з тероризмом у сучасних умовах української дійсності.
3. Гігієнічні вимоги до якості питної води та її санітарна оцінка.
4. Прогнозування та зниження ризику транспортних аварій.
5. Питання надійності при надзвичайних ситуаціях.
6. Лісова та торф'яна пожежі.
7. Радіація та життєдіяльність людини.
8. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру.
9. Алкоголізм – проблема століть.
10. Безпека та небезпека у стародавніх віруваннях.
11. Біологічна небезпека. Найпоширеніші інфекційні захворювання.
12. Вплив метеорологічних умов на життєдіяльність людини.
13. Вплив на людину джерел електромагнітного випромінювання.
14. Прогнозування небезпек та захист від їх дії.
15. Вимоги щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.
16. Поняття ліквідації наслідків стихійних лих.
17. Вплив тютюну на організм людини.
18. Надзвичайні ситуації воєнного часу.
19. Психологічні властивості людини. Мислення.
20. Небезпечні гідрологічні процеси та явища на території України.
21. Небезпеки, викликані незадовільним матеріальним становищем та умовами проживання людини.
22. Основні положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій.
23. Наркоманія – чума ХХ століття.
24. Співробітництво держав у боротьбі з тероризмом.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
Розділ 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності					
1	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	5	1	4	-
2	Класифікація небезпек	12	1	8	3
Розділ 2. Джерела небезпеки життєдіяльності людини. Засоби захисту.					
3	Інфекції що передаються статевим шляхом	5	1	4	-
4	Перша допомога при різноманітних травмах та раптових захворюваннях	14	1	8	5
Розділ 3. Використання засобів індивідуального захисту					
5	Використання засобів індивідуального захисту органів дихання	7.5	1	4	2.5
6	Використання засобів індивідуального захисту шкіри	6.5	-	4	2.5
Разом		50	5	32	13
Виконання завдань для самостійної роботи		5			
Написання ІНДЗ		5			
Залік		40			
Всього		100 балів			

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожен тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 5 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших

товаришів по навчанню та себе – дотримуйтеся дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 1 бал;

- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);

- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;

- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловите власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 4 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Практичні заняття можуть принести вам по 2,5 бали за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Не виконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнятись від тих, що вирішували ваші одногрупники).

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 0,5 бала за два повністю висвітлених в конспекті питання з вищенаведеного списку. За виконання завдань для самостійної роботи ви можете отримати до 2,5 бали.

Кожен курсант (студент, слухач) має до кінця квітня написати та надати викладачу індивідуально дослідне завдання на тематику з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 5 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 0,5 бала; 2) відповідність змісту темі – 0,5 бала; 3) структурна логічність – 0,5 бала; 4) аргументованість висновків – 0,5 бала; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 0,5 бала.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач задає вам 4 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 10 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Основні завдання курсу “Безпека життєдіяльності” .
2. Призначення і принцип дії респіратора (Р-1).
3. Характеристика структури природного середовища.
4. Призначення, загальна будова, підбір ізолюючого протигазу (ІІІ -4).
5. Розкрити сутність абіотичних і біотичних факторів середовища мешкання людини.
6. Назвіть найпростіші засоби захисту органів дихання. Найпростіші засоби захисту: органів дихання
7. Основні екологічні надзвичайні ситуації на Україні.
8. Порядок підбору протигазів, респіраторів.

9. Причини зруйнування озонового прошарку атмосфери, виникнення кислотних дощів, аридизація ґрунту.
10. Призначення, загальна будова, підбір Л-1.
11. Розкрити шкідливий вплив на атмосферу, гідросферу, літосферу виробничого середовища.
12. Порядок підготування звичайного одягу для захисту від вражаючої дії зброї масового ураження.
13. Сутність стихійного лиха, його види.
14. Визначення і класифікація отруйних речовин задушливої дії.
15. Характеристика землетрусів.
16. Визначення і класифікація отруйних речовин загально-отруйної дії.
17. Характеристика урагану.
18. Визначення і класифікація отруйних речовин дратувальної дії.
19. Характеристика пожежі.
20. Сутність “променевої хвороби”, характеристика її ступенів.
21. Характеристика зсуву
22. Призначення, загальна будова, підбір загально - військового захисного комплексу.
23. Характеристика селевого потоку.
24. Дії населення при ймовірному хімічному, радіоактивному зараженні або затопленні приміщення.
25. Характеристика повені.
26. Визначення і класифікація отруйних речовин шкіряно-навивної дії.
27. Сутність аварії і катастрофи, їх характерні риси і категорії.
28. Причини електротравматизму. Вплив електроструму на організм людини.
29. Розкрити причини виникнення і наслідки аварії на Чорнобильській АЕС.
30. Сутність і способи евакуації.
31. Дати характеристику альфа, бета і гамма-випромінюванню.
32. Призначення, технічні характеристики, загальний устрій військового приладу хімічної розвідки.
33. Надзвичайна ситуація з викидом в атмосферу сильнодіючих отруйних речовин.
34. Призначення, технічні характеристики, загальний устрій приладу ДП - 5А.
35. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру, причини виникнення, особливості проходження.
36. Характеристика осередку ядерного вибуху.
37. Сутність біотичних надзвичайних ситуацій: епідемія, епізоотія, епіфітотія.
38. Призначення, загальна будова, принцип дії фільтруючого протигазу (ЕО-62).
39. Задачі цивільної оборони України (згідно Закону України “Про цивільну оборону України”).
40. Призначення, технічні характеристики, загальний устрій приладу ДП-22В.

41. Сили цивільної оборони (Закон України “Про цивільну оборону України”).
42. Способи попередження (зменшення) впливу на організм людини радіоактивних речовин.
43. Сутність радіаційної і хімічної розвідки.
44. У чому полягає негативний вплив шкідливих звичок на зниження життєдіяльності людини.
45. Основні задачі, які вирішуються в ході проведення радіаційної і хімічної розвідки.
46. Призначення, внутрішнє обладнання сховища.
47. Вимоги до радіаційної і хімічної розвідки.
48. Призначення, внутрішнє обладнання перекритої щілини.
49. Види радіаційної і хімічної розвідки.
50. Призначення, внутрішнє обладнання протирадіаційного укриття.
51. Способи проведення радіаційної і хімічної розвідки в установах та закладах ДДУВП України.
52. Дати визначення експозиційної та поглинаючої дози та одиниці їх вимірювання.
53. Призначення, принцип дії ядерної зброї.
54. Організація цивільної оборони установ та закладів ДДУВП України.
55. Призначення, принцип дії хімічної зброї.
56. Класифікації приладів радіаційної, хімічної розвідки і дозиметричного контролю.
57. Призначення, принцип дії біологічної зброї.
58. Визначення і класифікація отруйних речовин психохімічної дії.
59. Характеристика вражаючого фактору ядерного вибуху ударної хвилі.
60. Охарактеризувати інфекційні хвороби: холера, чума, ботулізм, сипкий тиф.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Березуцький В. В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці: LAP Lambert Academic Publishing, 2019. 108 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник / [В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін.]; за заг. ред. В. В. Сокурєнко; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с.
3. Основи професійної безпеки та здоров'я людини: підручник / В. В. Березуцький [та ін.]; під ред. проф. В. В. Березуцького. Харків : НТУ "ХПІ", 2018. 553 с.
4. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / ред. Є. П. Желібо, 6 видання. Київ: Каравела, 2008. 344с

Допоміжна

1. Коцан І. Я., Дмитрук О. Ю., Желібо Є. П. «Безпека життєдіяльності»: навч. посіб. Харків: Фоліо, 2014 463 с.
2. Сукач Ю. Г., Сукач Р. Ю., Ткачук Р. Л., Синельников О. Д. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: Практичний посібник Львів: Видавництво "Растр-7", 2021. 260 с.
3. Типова програма навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Чернігівської області / укладач М.П.Федоренко. Чернігів, 2018.
4. Управління охороною праці: навчальний посібник для студентів спеціальності – «Цивільна безпека», освітньої програми «Охорона праці» / В.В. Березуцький. Харків: ФОП Панов А.М., 2021. 412 с.